

DAN TURELL

ARKIVFOTO

For lidt og for meget

Dan Turèll døde i dag for 10 år siden. Hvad 'kulten' glemmer er, at han også var fælt irriterende

Af KRISTEN BJØRNKJÆR

Det er ikke for meget sagt, at Dan Turèll var for meget.

Han var for meget, når vi gik i Sahara, og han kun havde én ting i hovedet: Hvor fik han den næste coca cola fra? Jeg sagde til ham: »Dan! Det kan ikke nytte, du tyller alt det cola i dig. Det bliver du kun endnu mere tørstig af. Læg mærke til, hvad soldaterne gør ved fronten. Læg mærke til, hvad John Wayne gør i filmene. De tager en slurk fra en feltflaske, væder læberne - og dermed slut. Det er sådan, man gør, hvis man ikke vil dø af tørst.« Det var han ligeglad med og blev følgelig plaget endnu mere af tørst.

Han var for meget, når han gik rundt i ørkenen i sin mosters eller bedstemors

gamle pelsfrakke og sukkede, når temperaturen var oppe på de 40 grader. Så det tror da pokker - selv om den stædige rad havde en pointe: At hvis en pels kan holde kulden ude, kan den også holde varmen ude. Turèll som termokande!

i tema

I Onkel Dannys tegn

Han var for meget, når vi ankom sent på aftenen til Amsterdam efter et motorstop, og han insisterede på, at vi absolut skulle indkvartere os på Hotel Silver Dollar, fordi han fandt navnet passende. Og det selv om vi ikke lige kunne finde det skide hotel.

Han var for meget, når vi var i Paris, og han dukkede op til morgenmaden efter at have nattetrefjet i byen, hvorfor han måtte sove i bilen om dagen. Sådan var han så ubekvem.

Han var for meget, når han sad i sin islandske sweater og - ud gennem

skægget - mumlede »op i røven« med snart sagt alting. Som Suzanne Brøgger sagde i filmen om ham: Der skulle være meget oppe i den røv.

Han var for meget, når han sad på en pude på gulvet i lejligheden på Forhåbningsholms Allé og fyrede lidt af hvert. Feks. fyrede han alle de rudekuvorter af, som posten bragte. Han krølede dem sammen, lagde dem i et stort askebæger og satte en tændstik til. Farvel regninger! Opgivelse eller satsning?

Jo, han kunne være så irriterende, at man fik lyst til at sige: »Tag dig dog sammen, mand!«

Der var mange danskere i 70'erne, der syntes, han var alt, alt for meget. Dels når han med trodsig mund fyrede sine oprøven-statements af, dels når han beklagede sig over sin store skattegæld. Hvad det sidste angår, erindres en tv-udsendelse, hvor den stoute landmand og fi-

Fortsættes på bagsiden...

Side 9: Messe for en hipster

For lidt og ...

...fortsat fra forsiden

nansminister for Venstre, Anders Andersen, konfronteredes med ham i studiet og udtalte, at Dan Turèll selvfølgelig som alle andre samfundsborgere måtte betale sin skat. Intervieweren spurgte så: »Hvorfor vil du egentlig ikke betale skat?« Hertil snurrede Dan: »Ikke betale skat? Jeg bestiller stort set ikke andet...«

Han sagde, at han betalte så meget, at det mageligt kunne holde to arbejderfamilier kørende - og hentydede til de afdrag, renter og morarenter, der uafsladeligt blev trukket fra hans indtægter og efterhånden løb op i store summer.

Man kan her over for roligt sige, at han fik for lidt ud af det, mens han endnu var levende, når man betænker, hvor meget hans bøger senere har spillet hjem i royalties og biblioteksafgifter. For på et tidspunkt vendte vinden jo, og han fik den i ryggen - især, da han med *Vangede Billeder* på Gyldendal i 1977 fik et anseligt gennembrud.

Visse folk i Vangede følte sig hængt ud, fordi de var genkendelige i bogen. Det var dog alt sammen nostalgisk og kærligt ment, og forleden blev han så hyldet med oprettelsen af en særlig afdeling på det lokale bibliotek. Hvad der står tilbage er jo, at han satte Vangede på landkortet og dermed i videre forstand livet i forstæderne, som ikke tidligere havde haft deres egen besynger.

Slangeham

Dan Turèll udbredte engang en teori om, at mennesker ligesom slanger engang i mellem skifter ham, når de går fra et aldersafsnit til et andet. Hans eget største hamskifte havde ikke noget med alder at gøre. Det kom, da han krængede sine forbilleder af sig - Ginsberg, Burroughs. Det kom, da han så sig selv i spejlet og opdagede, at han selv var nogen. Han krængede pelsen af sig og iførte sig en slængkappe. Med suc-

ceserne blev han menneskeheden mere og mere venligt stemt.

Bevares, der kunne være sætninger, der lyste i de første mange bøger. De fleste af dem er i dag ulæselige. Det gælder også de bøger, hvis flotte forsider kan beskues på den café, han af Kenn André Stilling fik opkaldt efter sig, hvilket var så rigtigt set, at det i den grad slog an.

En tyk bog fra 1972 med titlen *Sidste forestilling bevidstløse trancebilleder af eksploderende spejltricks igennem flyvende tidsmaskine af smeltende elektriske glasfotos* lyder som en lidt kedeligere udgave af Tom Wolfe, men er meget kedeligere.

Tyngdekraften

Det er både for lidt og for meget, når der i disse år kradses lommeuld frem af Dan Turèlls levned og forfatterskab. Hænger dog logisk sammen med den kultstatus, som han - heldigvis - nåede at opleve, men som siden er vokset.

Forskellige litterater mener, tyngden og kraften lå i det, han skrev i begyndelsen af 70'erne. Hvilket de er nogenlunde alene om. Det, som står, er - ud over Vangedeteksterne - de lange, fortællende, rytmisk messende digte som dem, Halfdan E var med til at folkeliggøre.

Det, som læserne elsker, er desuden kriminalromanerne og Onkel Danny-teksterne, som de fremtrådte i Politiken-klummerne og i de mere anekdotiske bøger. Onkel Danny, en figur, som Peder Bundgaard med sine tegnninger havde sin store andel i, men som kun kunne udfyldes af Dan Turèll med sin underlige, uforlignelige, utætte, uberegnelige og unikke fortællestil.

Jo, man fik lyst til at sige »Tag dig dog sammen, mand!« - men som man kun kunne sige det til et menneske, man samtidig holdt meget af og ønskede det bedste for.